

This is an electronic reprint of the original article. This reprint may differ from the original in pagination and typographic detail.

Please cite the original version: Seppälä, M. (2021) Epistemologisilla yhteishyödykkeillä selkoa ristiriitaisen tiedon maailmassa. Tietoasiantuntija 2-3, s. 6-7.

Epistemologisilla yhteishyödykkeillä selkoa ristiriitaisen tiedon maailmassa

Kehityksen kiihtynyt tahti on synnyttänyt tilanteen, jossa kompleksisen, kontekstuaalisesti riippuvan tiedon tulkitsemisen ylittää kykymme tulkita tietoa ja oppia oikeita asioita.

TEKSTI: MIKAEL SEPPÄLÄ

Kehityskulkujen seurauksena jaetun ymmärryksen luominen (engl. sensemaking) ei tapahdu niinkään perinteisissä instituutioissa, kuten yliopistoissa tai valtamedioissa, vaan siellä minkä äärellä ihmiset ovat: digitaalisissa uutisissa ja sosiaalisissa medioissa. Samalla, kun ihmiskunnan keinojen hahmottaa ja taklata suurempia haasteita pitäisi kasvaa, kykymme luoda jaettua ymmärrystä on pirstaloitunut ja polarisoitunut. (Consilience Project 2021a.)

Mitä pitäisi siis tehdä? Yksi kiinnostava avaus näiden haasteiden taklaamiseen ja uudenlaisen oppimiskulttuurin kehittämiseen on The Consilience Project, joka on voittoa tavoittelematon mediaorganisaatio. Se pyrkii tuomaan esiin maailman suurimpien haasteiden syntyyn johtavia syitä sen sijaan, että painottaa ainoastaan päivän tapahtumia.

Konsilienssi yhdistää tieteenaloja

Konsilienssin käsite viittaa eri tieteenaloja yhdistävien periaatteiden hyödyntämiseen tapauksissa, joissa halutaan synnyttää tieteenaloja yhdistäviä teorioita. Sen kautta syntyy yksittäisiä tieteenaloja ja teorioita ylittäviä metateorioita tai periaatteita, joissa yksittäiset teoriat ovat

**The Consilience Project
pyrkii tuomaan julki ja
tulkitsemaan ilmiöitä niin
kutsuttujen epistemologisten
yhteishyödykkeiden kautta.**

yhteyksissä toisiinsa sekä selittävät tai täydentävät toisiaan.

Vaikka käsite ja sen juuret ovat vanhoja, sen popularisointia on tehnyt kirjailija ja Harvardin biologian emeritusprofessori E.O. Wilson (1998), joka kritisoi modernien tieteiden pirstaloituneisuutta ja erikoistumista siinä missä niitä kuitenkin yhdistää perimmäinen todellisuuden ymmärtämisen pyrkimys. Tämän pitäisi Wilsonin mukaan toimia ohjaavana ajatuksena, joka voisi yhdistää luonnontieteet ihmis- ja yhteiskuntatieteisiin. Esimerkkinä tästä Wilson kuvaa sosio- ja neurobiologian aloja, joiden löydökset auttaisivat ymmärtämään ihmisten asenteiden ja toiminnan perusteita.

Siinä missä jaetun ymmärryksen luomisen avulla voimme synnyttää yhdessä muiden kanssa uutta tietoa, konsilienssi pyrkii edistämään samaa tieteen puolella ja tieteen keinoin.

Siinä missä jaetun ymmärryksen luomisen avulla voimme synnyttää yhdessä muiden kanssa uutta tietoa, konsilienssi pyrkii edistämään samaa tieteen puolella ja tieteen keinoin.

Epistemologiset yhteishyödykkeet pyrkivät luomaan laaja-alaista ja kaikkien saatavilla olevaa tietoa tavoista, joilla tietoa voidaan tulkita.

Kohti parempia tapoja arvioida tiedon ja kysymystemme perusteita

Syy siihen, miksi The Consilience Projectissa kiinnitetään huomiota haasteisiin johtaviin syihin on se, että ilman toimivia tapoja synnyttää tietoa, joka vaikuttaa ihmisiin, emme pääse kohti yhteisymmärrystä haasteiden luonteesta tai ratkaisemisen tavoista. Tarvitsemme siis jaetun perustan, joka avaa erilaisia, rinnakkaisia tapoja tehdä selkoa maailmasta. The Consilience Project (2021b) pyrkii tuomaan julki ja tulkitsemaan ilmiöitä niin kutsuttujen epistemologisten yhteishyödykkeiden (engl. epistemic commons) kautta. Avoin tiede ja siihen perustuva tieto on esimerkki yhteishyödykkeestä, joka on kaikkien saatavilla, mutta epistemologiset yhteishyödykkeet pyrkivät luomaan laaja-alaista ja kaikkien saatavilla olevaa tietoa tavoista, joilla tietoa voidaan tulkita.

Valtaisien ja ristiriidassa olevien tietomäärien äärellä tapamme arvioida, mikä tieto on aiheellista, mikä täsmällistä ja että kysymmekö edes oikeita kysymyksiä määrittää tiedon perusteella tehtävien

johtopäätösten laadun. Juuri näihin prosesseihin epistemologiset yhteishyödykkeet pyrkivät tarjoamaan välineitä ja tämän takia niiden synnyttäminen on arvokas lisä nykyiseen mediaympäristöön. Siksi alkuvaiheissaan olevaa The Consilience Projectia kannattaa seurata.

On helppoa ottaa annettuna tiettyjä oletuksia ja tehdä niistä käsin tulkintoja. Esimerkki tästä voisi olla se, että yrityksen tarkoituksena on tuottaa voittoa. Tänä päivänä olemme enenevässä määrin havahtumassa siihen, että yritykset eivät ole itsenäisiä saarekkeita, jotka ovat irrallaan niiden ympäristöistä.

Kirjanpito on hyvä esimerkki johtamisen työvälineestä, joka ei ota huomioon toimintaympäristöä, vaan tarkastelee lähinnä organisaation sisälle ja siitä ulos kulkevia arvovirtoja, ikään kuin niillä ei olisi ekologista tai sosiaalista kontekstia.

Kun tulemme tietoisiksi valintojemme taustalla olevista arvomaailmoista, voimme valita niistä erilaisiin tilanteisiin soveltuvia sen sijaan, että tarkastelemme maailmaa niillä linsseillä, joihin olemme tottuneet. Tämän popularisointi on The Consilience Projectin keskeinen tavoite. ■

Kun tulemme tietoisiksi valintojemme taustalla olevista arvomaailmoista, voimme valita niistä erilaisiin tilanteisiin soveltuvia.

YTM, KM, KTM, MBA Mikael Seppälä työskentelee yhteiskehittämisen, Living Labien ja ekosysteemien projektiasiantuntijana Laurea-ammattikorkeakoulussa. Työn ohella hän edistää kompleksisuus- ja systeemijattelun käytännön sovelluksia Systems Change Finland -Systeeminen muutos Suomi ry:ssä.

Consilience projectista voi lukea lisää sen verkkosivulta:
<https://consilienceproject.org>

LÄHTEET

Consilience Project. 2021a. Challenges to Making Sense of the 21st Century. Saatavissa: <https://consilienceproject.org/challenges-to-making-sense-of-the-21st-century/>
Consilience Project. 2021b. Democracy and the Epistemic Commons. Saatavissa: <https://consilienceproject.org/democracy-and-the-epistemic-commons/>
E.O. Wilson. 1998. Consilience: The Unity of Knowledge.